

Cesta k storočnici (7): Práca a ľudské činnosti preniknuté Kristovým tajomstvom

Skrytý život Ježiša v Nazarete odhaľuje, že práca a každodenné úlohy majú hlbokú božskú hodnotu: môže byť cestou zjednotenia s Bohom, povolaním, ktoré sa usiluje napodobňovať celý Pánov život. Rozličné okolnosti, v ktorých sa odohráva obyčajný život a každodenná práca, dávajú tomuto povolaniu skutočne univerzálny rozmer:

sprístupňujú ho nesmiernej väčšine mužov a žien všetkých čias.

07.01.2026

Každá teológia práce by mala vychádzať z jednoduchého historického faktu, no s ďalekosiahlymi dôsledkami: Ježiš z Nazareta, Slovo, ktoré sa stalo telom, pracoval. Tak ako téma ľudskej práce nebola počas stáročí vždy prítomná v teologickej reflexii, ani práca Božieho Syna na zemi spravidla nezaujímala ústredné miesto v rozličných spiritualitách, ktoré ponúkalo kresťanské ohlasovanie.

Priama a výslovná podoba Ježišovho učenia sprostredkovaného počas jeho verejného života – podobenstvá, reči, zázraky, príklad – prirodzene priťahovala väčšiu pozornosť než

roky obyčajného života: približne tridsať rokov, z ktorých možno predpokladať, že aspoň pätnásť bolo venovaných manuálnej práci. V katechéze, v umeleckých zobrazeniach, v teologických dielach, v patristických a duchovných komentároch sa tri roky verejného života – završené veľkonočným tajomstvom jeho smrti a zmŕtvychvstania – pochopiteľne zvýraznili viac než zvyšok jeho existencie.

Z tohto dôvodu sa cirkevná tradícia často odvolávala na dlhé roky v Nazarete a nazývala ich skrytým životom: skrytým preto, že plynul mimo svetiel reflektorov, ponorený do každodenného života, podobného životu mnohých iných mladých ľudí jeho mesta a okolia. Svedectvo evanjelií je v tomto smere jasné: „Počúvalo ho mnoho ľudí a s údivom hovorili: "Skade to má tento? Aká to múdrosť, ktorej sa mu dostalo, a

zázraky, čo sa dejú jeho rukami?! Vari to nie je tesár, syn Márie a brat Jakuba a Jozesa, Júdu a Šimona? A nie sú tu s nami aj jeho sestry?" A pohoršovali sa na ňom"(Mk 6,2–3).

Grécky termín *tékton*, ktorým evanjeliá označujú Ježišovu prácu – známeho ako „remeselníka“ alebo „tesárovho syna“ (porov. Mk 6,3; Mt 13,55) –, zahrňa celý rad manuálnych zručností určitej úrovne. Preložený do latinskej Vulgáty ako *faber*, okamžite evokoval prácu kováča či tesára, remeslo toho, kto zručne pracuje so železom a drevom. V skutočnosti má tento pojem širší význam: označuje remeselníka, ktorý pracuje s rozličnými materiálmi, a zahrňa aj činnosť sochára. Pochádza z rovnakého koreňa ako termín „technika“, taký ústredný v súčasnom živote.

Svätý Justín vo svojom Dialógu s Tryfónom poznamenáva, že „kým bol

medzi ľuďmi, Ježiš vyrábal pluhy a jarmá, a tak učil symbolom spravodlivosti a potrebe usilovného života“ (LXXXVIII, 8). Bezpochyby išlo o platenú prácu, ako zodpovedá kontextu života Jozefa, manžela Márie, a bežnej praxi tých, ktorí bez bohatstva a majetku zarábajú na chlieb prácou svojich rúk. Takto pracoval aj Ježiš: najprv ako dospievajúci a učeň v Jozefovej dielni a potom ako dospelý, už povolaný živiť seba i svoju rodinu.

Hoci to boli roky skrytého života, neznamená to, že by sa dosah jeho práce obmedzoval len na domácnosť v Nazarete. Je rozumné predpokladať, že jeho remeslo prispelo k zlepšeniu životných podmienok jeho susedov, opravovaním ich pracovných nástrojov alebo výrobou užitočných predmetov pre ich domácnosti – nábytku, náčinia a iných každodenných potrieb. Tak mala

Ježišova práca v dielni hlboký rozmer služby, ktorý sa neskôr, keď začal svoj verejný život, prejavil iným spôsobom.

Po tom, čo pracoval ako tesár, v krátkom čase, keď prechádza cestami Galiley a Judey ako putujúci rabín, pracuje ako učiteľ a lekár: učí, káže, uzdravuje. „A Ježiš chodil po celej Galilei, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďom“ (Mt 4,23). Je príznačné, že tieto tri slovesá – učiť, kázať, uzdravovať – sú v evanjeliách najčastejšie, keď sa hovorí o jeho činnosti. Niektoré komentáre, ktoré sprostredkúva Tradícia, pomerne živo predstavujú obraz Ježiša ako lekára. Práca učiť a uzdravovať odhaľuje v Synovi Márie bežné črty ľudskej práce. Ježiš vedie intenzívny život, zakúša únavu, potrebuje spať, je smädný a hladný (porov. Mt 14,13–

14; Mk 1,32–35; 3,20; 4,38; 6,31; Jn 4,6).

Objav, ktorý treba ohlásiť svetu

Ak Slovo, ktoré sa stalo telom, prijalo dokonalú a úplnú ľudskú prirodzenosť (porov. Lev Velký, List Flaviánovi, DH č. 293), nemalo by prekvapovať, že každý kresťanský itinerár, ktorého cieľom je stotožnenie sa s Ježišom Kristom a sprítomnenie jeho života v živote jeho učeníkov, musí – aspoň na nejakej úrovni – zahŕňať ľudskú skúsenosť práce. Nemôže to byť inak. Práca patrí k pôvodnému povolaniu každého človeka a dokonalá ľudskosť vteleného Slova nevyhnutne zahŕňa aj tento rozmer.

Napriek tomu bola aspoň počas druhého tisícročia kresťanskej éry pomerne zriedkavá ponuka nasledovania Krista, v ktorej by tento konkrétny aspekt jeho života – jeho práca – stál v centre. O to väčší

význam má v nedávnych dejinách Cirkvi skutočnosť, že v roku 1928 sa svätý Josemaría cítil Bohom povolaný začať Dielo, ktorého členovia by si brali za príklad Ježišovu prácu a osobitným spôsobom podporovali význam napodobňovania činnosti, ktorú vykonával počas rokov svojho obyčajného života:

„V roku 1928 som jasne pochopil, že Boh si želá, aby si kresťania brali príklad z celého Pánovho života. Osobitne som videl príklad jeho skrytého života, života bežnej práce uprostred ľudí: Pán chce, aby mnoho duší našlo svoju cestu práve v rokoch jeho tichého a nenápadného života. (...) Snívam— a ten sen sa už stáva skutočnosťou — o zástupoch Božích detí, posväcujúcich sa vo svojom bežnom občianskom živote a zdieľajúcich túžby, predstavy a námahy spolu s ostatnými ľuďmi. Chcel by som im zakričať túto božskú

pravdu: ak zotrúvate uprostred sveta, nie je to preto, že by na vás Boh zabudol, že by vás Pán nebol povolal. Pozval vás, aby ste pokračovali vo vykonávaní pozemskýchčinností a v prežívaní úzkostí tohto sveta. Chce, aby ste vedeli, že vaše ľudské povolanie, vaše zamestnanie a vaše schopnosti nie sú vzdialené jeho božským plánom, ale že on sám ich posvätil ako najmilšiu obeť Otcovi“ (*Íst s Kristom*, č. 20).

Dve perspektívy, okrem iných, spojené s touto intuíciou, sa budú v kázaní svätého Josemaríu opakovane objavovať.

Po prvé, obyčajný život – práve preto, že ho prijal Ježiš Kristus – sa nielen stáva posvätiiteľným, ale môže posväcovať toho, kto ho žije. Je miestom stretnutia s Bohom, modlitby a služby druhým, miestom cvičenia sa v čnosti; napokon miestom svätosti. Nejde o druhoradý

alebo málo významný životný stav, vlastný tým, ktorí nedostali osobitné povolanie. Obyčajný život, tvrdí zakladateľ Opus Dei, je prostredím, v ktorom môžu všetci počuť Božie volanie k svätosti, pretože práve takýto život žil na zemi vtelený Boží Syn. Keďže všetko ľudské – okrem hriechu – bolo prijaté Slovom, ktoré sa stalo Telom, všetky pozemské skutočnosti, zušľachtené ľudskou prácou, nás môžu formovať podľa Krista.

Po druhe, rozličné okolnosti, v ktorých sa rozvíja obyčajný život a každodenná práca, dávajú tomuto povolaniu skutočne univerzálny rozmer: sprístupňujú ho nesmiernej väčšine mužov a žien všetkých čias.

V prvých spisoch svätého Josemaríu má toto všetko tón objavu, o ktorý sa chce s nadšením podeliť: ide o nové svetlo, umiestnené do srdca duchovnej skúsenosti, ktorú prežil 2.

októbra 1928 (porov. List°3, č. 92; List° 16, č. 3). To, čo sa zdalo, že evanjelium ponechalo v tichu, znovu a nečakane prehovára: mlčanie obyčajného života sa stáva rovnako výrečné ako verejné ohlasovanie Kráľovstva.

„Celý Pánov život ma naplňa láskou k nemu. Avšak osobitnú slabosť mám pre jeho tridsať rokov skrytého života v Betleheme, Egypte a Nazarete. Toto dlhé obdobie, o ktorom sa v Evanjeliu takmer nehovorí, nemá v očiach povrchného pozorovateľa skoro žiaden význam. Napriek všetkému som vždy tvrdil, že zmienené mlčanie o Učiteľovom živote je dostatočne výrečné samo osebe a že obsahuje nádherné poučenie pre všetkých kresťanov. Boli to intenzívne roky práce a modlitby, počas ktorých viedol Ježiš úplne bežný život — ako ten náš, mohli by sme povedať — božský i ľudský zároveň; a ako v jednoduchej

a zabudnutej remeselníckej dielni, tak aj neskôr pred zástupmi doviedol všetko až k dokonalosti“ (*Boží Priatel*, č. 56).

Prítomnosť práce v srdci poslania Opus Dei v Cirkvi teda zodpovedá hlboko kristologickej logike. V konečnom dôsledku je to zjednotenie s Kristom prostredníctvom práce, ktoré umožňuje, aby sa práca stala osou, okolo ktorej sa točia jednak čnosti, ktorými človek smeruje k svätosti, jednak apoštolská a evanjelizačná činnosť, ktorá orientuje všetky ľudské aktivity k Bohu (porov. List° 31, č. 10).

Posväcovať prácu a stotožňovať sa s Ježišom Kristom sú pre svätého Josemaríu dva programy, ktoré sa navzájom dopĺňajú; sú to časti jedného posolstva, ktoré si je vedomý, že je povolaný šíriť (porov. List° 14, č.12). Pripomínajúc obraz svätého Augustína o rozličných

kvetoch, ktoré prispievajú ku kráse jednej jedinej záhrady Cirkvi (porov. Reč CCCIV, 3,2), ak iné cesty posväcovania v priebehu času zdôrazňovali rôzne rozmery napodobňovania Krista, povolanie k Opus Dei sa predstavuje ako výzva napodobňovať jeho dokonalú ľudskosť – osobitne jeho pracovný život –, skrze ktorú sa dospieva k uznaniu a adorácii jeho božstva.

„Tí, ktorí chcú žiť svoju vieru dokonale a vykonávať apoštolát podľa ducha Opus Dei, sa majú posväcovať v profesii, posväcovať profesiu a posväcovať druhých prostredníctvom profesie. Takto žijúc, bez toho, aby sa navonok odlišovali od ostatných občanov, im rovní a spolu s nimi pracujúci, sa usilujú stotožniť sa s Kristom, napodobňujúc jeho tridsať rokov práce v nazaretskej dielni“ (Rozhovory, č. 70).

Najhlbším dôvodom, prečo kresťania milujú svet, prácu a ľudské činnosti, je to, že ich miloval a chcel sám Boh pre svojho Syna. Od počiatku sú prítomné v Božom zámere o svete a dejinách (porov. Ísť s Kristom, č. 112).

Opätovné prepojenie s prvotným kresťanstvom

Keď pozorne skúmame posolstvo, ktorého nositeľom je svätý Josemaría, všímame si, že znovujavenie, o ktorom hovoríme, sa nepodobá tomu, čo sa udialo v iných podobných obdobiach dejín kresťanstva. Počas týchto dvetisíc rokov sa neraz stalo, že určitý aspekt kresťanského života, po tom, čo upadol do zabudnutia, bol znovu osvietený. Napríklad svätý František z Assisi pripomenul kresťanom význam evanjeliovej chudoby a odpútanosti v čase, keď sa zdalo, že mnohí pokrstení – aj medzi členmi Cirkvi – na ne zabudli. Svätý Karol

Boromejský vyzýval kňazov k bezúhonnému životu a k úplnému odovzdaniu sa službe po období poznačenom renesančnou laxnosťou. A svätá Terézia z Kalkaty v ére ovládanej individualizmom ukázala všetkým kresťanom, že milosrdenstvo a starostlivosť o blížneho nepoznajú hranice náboženstva, jazyka či rasy, pretože Ježišova nežnosť dosahuje aj k neveriacim, bez toho, aby od nich niečo žiadala na oplátku. Základné črty kresťanského života, ktoré boli kedysi pochopené a žité všetkými, sa vďaka kázaniu týchto svätých znovu objavujú a sú nanovo energicky predkladané.

V prípade svätého Josemaríu má výzva hľadať zjednotenie s Bohom prostredníctvom obyčajného života a každodennej práce – práve preto, že ide o život prijatý vteleným Slovom – inú logiku. To, čo začína kázať v tridsiatych rokoch minulého storočia,

nie je ani tak návratom k jednému konkrétnemu aspektu kresťanského života, ako skôr poukázaním na skutočnú zmenu perspektívy, ktorá sa dotýka historického chápania kresťanstva aj spôsobu jeho vysvetľovania.

Podľa jeho učenia sa povolanie k svätosti a k plnému zjednoteniu s Bohom môže prijímať a uskutočňovať aj tak, že človek zostáva uprostred sveta a nasleduje Ježiša v jeho obyčajnom živote a v jeho práci. A to nespočíva v záchrane dočasne zabudnutej dimenzie, ale v opätovnom prepojení so životom prvotného kresťanstva. V tých prvých časoch tí, ktorí ohlasovali evanjelium a dosvedčovali ho svätosťou svojho obyčajného života, boli spravidla obyčajní kresťania žijúci medzi svojimi blíždymi: laici, muži a ženy bez osobitných úradov či služieb v cirkevnom spoločenstve. Všetci sa usilovali pretvárať Ježišov

život do svojho vlastného: v rodine, v práci, v občianskom živote, na vidieku i v meste, v rozmanitých okolnostiach, ktoré tvorili existenciu pokrstených veriacich prvých storočí kresťanskej éry (porov. 1 Pt 2,11–17).

Pri čítaní spisov svätého Josemaríu si možno všimnúť, ako odkaz na život prvých kresťanov neustále sprevádza prvé vysvetlenia črt, ktoré mala mať nová inštitúcia (porov. Cesta, č. 925, 971; List° 6, č. 36). Takto sa vyjadril aj v roku 1967 v rozhovore pre časopis Time:

„Ak chceme nájsť nejaké prirovnanie, najjednoduchší spôsob, ako pochopiť Opus Dei, je myslieť na život prvých kresťanov. Oni žili svoju kresťanskú identitu naplno; vážne sa usilovali o dokonalosť, ku ktorej boli povolaní prostým a vznešeným faktom krstu. Navonok sa nelíšili od ostatných občanov. Členovia Opus Dei sú obyčajní ľudia; vykonávajú bežnú

prácu; žijú uprostred sveta ako to, čím sú: kresťanskí občania, ktorí chcú verne odpovedať na požiadavky svojej viery“ (*Rozhovory*, č. 24).

Nová perspektíva, ktorú hlásal zakladateľ Opus Dei – a ktorú sám opisuje ako starú ako evanjelium a zároveň ako evanjelium novú (porov. List° 24, č. 1) –, sa okamžite ukazuje ako bohatá na dôsledky pre duchovný život veriacich v Ježiša Krista. Práve preto, že práca a obyčajný život boli prijaté vteleným Slovom, majú božskú hodnotu, bez toho, aby prestali byť plne ľudské. Čím viac je človek vo svete, tým viac môže byť v Bohu. Aby sme boli božskí, musíme sa naučiť byť hlboko ľudskí. Odtiaľ pramení výzva objavovať božské, ktoré sa skrýva v najbežnejších okolnostiach života.

Aj iní autori, súčasníci svätého Josemaríu – alebo o niečo neskorší –, uvažovali o obnovení teológie

pozemských skutočností a o zodpovednosti laikov za poslanie Cirkvi. Niektorí znovu kládli dôraz na posvätnosť sveta a na božskú hodnotu hmoty. Pastoračné úsilie svätého Josemaríu a jeho hlboká náklonnosť ku skrytému životu Ježiša mu však umožnili vidieť konkrétnu cestu duchovného života, v štýle kresťanského života, ktorý sa mal podporovať a uskutočňovať, v programe stotožnenia sa s Ježišom Kristom. Jeho východiskom nebola teologická pozícia, ktorú by bolo treba obhajovať, ale poslanie, ktoré treba naplniť, a dielo, ktoré treba upevniť, aby toto poslanie pretrvalo v čase.

„Ježiš tým, že rástol a žil ako jeden z nás, nám zjavuje, že ľudská existencia, naša každodenná všedná práca, má božský zmysel. Nech by sme ako často o tejto pravde uvažovali, vždy znova by sme sa mali naplniť údivom, keď si pomyslíme na

tých tridsať rokov v skrytosti, ktoré tvorili väčšiu časť Ježišovho prebývania medzi svojimi ľudskými bratmi. Sú to roky strávené v ústraní, ale pre nás jasné ako slnečné svetlo. Ba čo viac, ako žiara, čo osvecuje naše dni a dáva im ich skutočný zmysel, pretože sme bežní kresťania žijúci svoj obyčajný život, podobný životu tolkých miliónov ľudí v najrozličnejších kútoch sveta“ (*Ísť s Kristom*, č. 14).

To, čo iní autori označujú za prvky kresťanskej teológie, ktoré treba znovuobjaviť alebo nanovo hodnotiť, bolo u svätého Josemaríu skutočným programom života, vteleným do mužov a žien, ktorí nasledujú jeho učenie. Týmto spôsobom ponúka Cirkvi v súčasnom svete jasné smerovanie a do istej miery predznamenaáva niektoré závery Druhého vatikánskeho koncilu. Zakladateľ Opus Dei je presvedčený, že tajomstvo vtelenia definitívne

pozdvihlo dôstojnosť práce a
pozemských skutočností a umožnilo
nespočetným ľuďom objaviť Boha
tam, kde ho predtým nehľadali:

„Sme bežní kresťania a pracujeme v
najrôznejších profesiách, všetka naša
činnosť prebieha zabehaným
tempom, všetko sa rozvíja
predvídateľným spôsobom. Dni sa
nám zdajú byť rovnaké, niekedy
dokonca monotónne... Nuž áno;
lenže tento spôsob života, zdanlivo
taký všedný, má svoju božskú
hodnotu, je niečím, čo Boha zaujíma,
pretože Kristus sa chcel vteliť do
našich záležitostí a zvnútra oživovať
aj tie najmenej významné činnosti.
(...) Krista zaujíma práve tá práca,
ktorú máme vykonávať — či už je to
raz alebo tisíckrát — v kancelárii, v
továrni, v dielni, v škole, na poli, pri
fyzickom alebo duševnom
povolaní“ (*Ísť s Kristom*, č. 174).

Zbožštenie – pojem, ktorý používali Otcovia Cirkvi gréckej tradície na vyjadrenie účasti veriaceho na samotnom Božom živote skrze milosť – nadobúda u svätého Josemaríu nový rozsah: už sa neobmedzuje len na dušu, ale rozširuje sa aj na skutky a na celý život kresťana. To, čo pneumatologická perspektíva Otcov zdôrazňovala v oblasti života milosti a pôsobenia Ducha, kristocentrické videnie svätého Josemaríu rozširuje až na ľudskú prácu a na všetko, čo z nej vyrastá a čím sa svet buduje: „Netreba zabúdať, že dôstojná, šľachetná a čestná ľudská práca sa môže — a musí vyvýšiť do nadprirodzenej roviny a stať sa tak Božím dielom“ (Vyhňa, č. 687).

Podnet, ktorý pohýna zakladateľa Opus Dei, nie je iba legitímna túžba znovu oceniť v dejinách Cirkvi či v teologickej reflexii podstatné prvky kresťanského posolstva, ktorým hrozilo zanedbanie, ani len snaha

znovu zdôrazniť hlboké dôsledky tajomstva vtelenia, aby znovu osvetľovali život kresťanov. Vie o sebe, že je nositeľom poslania: spolupracovať s vnuknutiami Ducha Svätého, aby osvetľoval život nespočetných mužov a žien, ohlasujúc im, že „sa otvorili božské cesty zeme“ (porov. *Íst s Kristom*, č. 21; *Boží Priatel*, č. 314). To je poslanie Opus Dei, ktoré v duši jeho zakladateľa zapalať plameň neprestajnej modlitby:

„Pane, daj nám svoju milosť. Otvor nám dvere do nazaretskej dielne, aby sme sa naučili kontemplovať ťa, spolu s tvojou matkou Máriou a so svätým patriarchom Jozefom —ktorého mám tak veľmi rád a veľmi si ho ctím — všetci traja oddaní životu svätej práce. Naše úbohé srdcia sa pohnú a vydáme sa hľadať ťa — a nájdeme ťa v našej každodennej práci, pretože si želáš, aby sme ju premenili na Dielo

Božie, na dielo lásky“ (*Boží Priatelja*,
č. 72).

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/cesta-k-storocnici-7-praca-
a-ludske-cinnosti-preniknute-
kristovym-tajomstvom/](https://opusdei.org/sk-sk/article/cesta-k-storocnici-7-praca-a-ludske-cinnosti-preniknute-kristovym-tajomstvom/) (09.03.2026)